

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 26

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 1. juli 1950

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Árg.

RØÐA AV P. M. DAM

(Hildin í danska útvarpinum 15.-5. 1950)

I over tusinde aar har de særlige og egenartede natur- og erhvervsforhold skabt et særligt folk paa Færøerne.

Til for kort tid siden talte og digtede de store i Norden kun om 5 grene paa den nordiske folkestamme — man glemte Færingen, som maaske, naar alt kommer til alt, er den mest nordiske af dem alle.

Men nu anerkendes Færingerne af alle som den 6. nordiske nation med egen kultur, sæder og skikke, eget sprog, det gamle nordiske sprog i forskønnet skikkelse, ogsaa kaldet den norrøne eller den danske tunge, en ædelsten, som Færingerne har indlagt sig udødelig hæder ved at bevare ren og lutret med usvækket nordisk kraft og skønhed.

I forbindelse med denne kendsgerning og den nordiske aand, der i dag med særlig styrke flammer i den danske saa vel som i den færøske folkesjæl, aabner der sig straalende muligheder for styrkelsen af solidariteten og samhørigheden mellem os to folk indenfor rigsfællesskabet.

Jeg mødte forleden dag en begavet og kultiveret bonde fra Færøerne.

Vi kom til at tale om den nye styrelsesordning for Færøerne — han havde paa et vist tidspunkt været modstander af den.

Men hans indstilling var totalt ændret, uden at han dog var blevet mindre national. Tværtimod.

Hans intense nordiske følelse og samhørighedstrang med Norden, den nordiske aand og folkelynne havde forankret sig i den erkendelse, at Færøerne kunne bedst bestaa som den 6. nordiske nation i rigsfællesskab med det danske folk.

Den nye styrelsesordning var efter hans mening tilstrækkelig rummelig for, at man kunne erholde alt det selvstyre og den nationale vækst, røgt og pleje, som nogen Færing, der ikke af princip og for enhver pris er løsrivelsesmand, kan ønske sig.

Han ansaa for resten løsrivelse

ikke for at være ensbetydende med den fulde frihed. Tværtimod. Den indebar efter hans mening en stor fare for national udslettelse, idet han var bange for, at den lille færøske nation, løsrivet fra Norden, ville blive opslugt af en af de store og stærke, der rivaliserer om verdensherredømmet.

Ud over registreringen af kendsgerningen, at en aktiv modstander af den nye Styrelsesordning har affundet sig med den, nu den engang er gennemført, er det interessant at bemærke, at han ikke bare anerkender ordningens gode sider men erkender, at man inden for den godt kan løse det dansk-færøske problem. Og saa er han dertil meget stærkt optaget af, hvordan man bedst kan gøre det.

«Der er», siger den stoute kongsbonde, »ikke saa lidt af komplekser, der fremkalder disharmoni Færingerne og Danskerne imellem.

Vi maa have disse komplekser fjernede.

Danskerne og Færingerne maa lære hinanden at kende ud over det rent ydre.

Man maa lære at forstaa hinanden.

Der maa skabes en balance, en ligestilling, der ikke bare er et juridisk fakta, men ogsaa maa række ind til følelseslivet, være en sjælelig kendsgerning.

Der maa ydes fra begge sider.

Og her har vi», udbryder kongsbonden, »noget at give af uvurderlig betydning for det danske folk.

Vi ved, at det danske folk har vredet sig under sin store nabos haandgribelige og aandelige voldtægt.

Vi ved, at Danmarks bedste sønner og døtre har ofret al deres styrke og arbejdssevne for genvindelse af ikke bare den territoriale frihed, men ogsaa for frigørelsen fra den tyske aandelige og sproglige infiltration.

Og her kan vi maaske som ingen anden yde de ædle danske mænd og møer et værdifuldt broderhaandslag.

Hvorfor gaa til et andet land, selv om det er til et af broderlandene, for at hente et nyt ord eller et bogstav, naar det man søger lever klingende rent i skrift som i tale inden for rigets egne grænser?

Hvorfor ikke ogsaa og helst søge derhen, naar der er tale om at rense det fremmede ud og erstatte det med den nordiske aands fynd og kraft?

Hvis man gör det, hvis det danske og det færøske folk finder hinanden i et broderligt samarbejde paa dette aandens nordiske omraade kan det ske, at det danske sprog igen bliver «dönsk tunga» i nordisk forstand, samleren, hovednævneren og fortolkeren af nordisk aand og kraft», slutter kongsbonden.

Hvor store muligheder bondens sproglige entusiasme har som en sammensvejsningens digel ved jeg ikke.

Det faar staa hen.

Men maalet er smukt, danskt, færøskt-nordiskt.

Jeg nævner det, fordi det har fundet genklang i mine nordiske følelser saa vel som i det dybeste, selve grund-

tonen i samhørighedsforholdet til Danmark og fordi det kaster et lys over, hvilke virkninger den fulde nationale og aandelige forstaaelse, som er kommet til udtryk i den nye styrelsesordning, har haft paa det ikke mindst for samhørigheden vigtige aandelige omraade.

Det vil maaske tjene den rigtige forstaaelse af den nye styrelsesordning og af situationen i dag vedrørende forholdet mellem det egentlige Danmark og Færøerne, at man giver en omend ikke dyberegaende saa dog skematisk oversigt over udviklingen af Færøernes styrelseshistorie ved at nævne hovedfaserne i den, hvilket kan gøres med ganske faa ord:

Fra ca. aar 800 til 1035 var Færøerne en selvstændig stat med eget ting og en efter datidens forhold ret højt udviklet retsordning.

Aar 1035 ophørte Færøerne med at være en selvstændig stat, idet øerne blev et skatland under den norske konge. Men selve styrelsen foregik fremdeles med hjemmel i de paa tinget i

(Frh. síðu 4)

VÁGASTEVNAN 1950

STEVNUSKRÁ

Leygardagin 8. juli:

- Kl. 19.00 Skrúðgonga.
- Kl. 19.30 Handbóltur.
- Kl. 21.00 Dansur til kl. 24.00.
- Kl. 24.00 Kyndlagonga aftaná.

Sunnudagin 9. juli:

- Kl. 10.00 Guðstænasta. (Brimnes prestur prædikar)
- Kl. 13.00 Skrúðgonga.
- Kl. 13.30 Fólkafundur. (Røðarar Heðin Brú, Salomon Joensen, prestur og H. A. Djurhuus.
- Kl. 15.00 Kappróður.
- Kl. 16.30 Handbóltur.
- Kl. 17.00 Fundur í Missionshúsinum.
- Kl. 18.00 Fótibóltur.
- Kl. 19.00 Frælsur ífráttur.
- Kl. 20.00 Kappríðing.
- Kl. 21.00 Frelsunnarherurin.
- Kl. 21.00 Dansur alla náttina.

Vágastevnunnevndin.